

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

6
—
1909

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ÉDITIONS
ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ ★ BAS. N. GRÉGORIADÈS

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Θ. ΠΕΤΣΙΟΥ

ΤΡΕΙΣ ΚΩΔΙΚΕΣ ΕΝ ΚΕΦΑΛΗΝΙΑ.

Κατά τὴν βραχεῖαν μου ἐν Ἀργοστολίῳ διαμονὴν τελευτῶντος τοῦ Ιουλίου 1909 ἐπεδείχθησάν μοι τρεῖς χώδικες, ὃν τὴν περιγραφὴν δὲν κρίνω ἀναξίαν λόγου.

Α'.

Ο πρῶτος τῶν χωδίκων τούτων ἐπεδείχθη μοι ὑπὸ τοῦ κατέχοντος αὐτὸν καθηγητοῦ τοῦ γυμνασίου κ. Πυλαρίνοι. Εἶνε δὲ γεγραμμένος ἐπὶ περγαμηνῆς τὸν δωδέκατον αἰῶνα καὶ περιέχει τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἀκεφάλους, ἀρχομένας ἀπὸ τῶν λέξεων γῆς Αἴγυπτου οὐκ οἰδάμεν τί γέγονεν αὐτῷ καὶ ἔμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις (Ζ' 40). "Ἐπονται δ' αἱ Ἐπιστολαὶ τῶν Ἀποστόλων, ὃν τὰ δύο τελευταῖα τετράδια εἶνε χαρτῷ, γεγραμμένα τὸν δέκατον πέμπτον αἰώνα πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἔχπαλαι ἔκπεσόντων ἀρχαίων ἐκ περγαμηνῆς τετραδίων. Ἡ δὲ τελευταία τῶν ἐν τῷ χώδικι σωζομένων ἐπιστολῶν εἶνε ἡ τοῦ Παύλου πρὸς Τίτον, τελευτῶσα κολοβὴ ἐν ταῖς λέξεσιν εἰδῶς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιούτος . . . (Γ' 11). "Ἐν τέλει ἔχάστης ἐπιστολῆς εὑρηται στιχομετρικὴ σημείωσις. "Ἐν δὲ τῷ τέλει τῆς πρὸς Γαλάτας ἀναγινώσκονται τάδε· "Ἐκ τῶν τοῦ Ἀναστασίου Ῥαψομανίκις. "Ἐγραψα μὲ τὸ ἴδιό μου, χέρι. "Ἐπονται δὲ τὰ «Κεφάλαια τῆς πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς», μεθ' ἀ ἐν φύλλῳ μετάνατι ἀγράφῳ πρὸ τῆς εἰς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς ἀνεγράφη ὡς δοκίμιον κονδυλίου ἡ ἀλφάβητος, ἀνωθεν δ' αὐτῆς τάδε· 1597 μήνη νοεμβρι^δ 14 / αποκρεψαμε το κρέας καὶ δλίγῳ κατωτέ-

ρω τάδε· «† διολογο γεο τηκολος φαψομανης πος ελαβα απο το μπαρμπα μου του κονσαντιφαψομανηκι δανηκα τζη- κινια /90/ ητι ενεγηντα να του τα δοσο σε απασα καλο του θελημα.

Ο Ἀναστάσιος Φαψομανής ὁ κατὰ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα γράψας τὰ χαρτῷα τετράδια τοῦ κώδικος, οὐ ἐν τῷ ολ- κῷ ἔξηχολούθει διασωζόμενος ὁ κώδικι μέχρι τοῦ δεκάτου ἑκτου αιῶνος τελευτῶντος, ὡς ἔξαγεται ἐκ τοῦ ἀνωτέρῳ παρατεθέν- τος σημειώματος τοῦ ἑτους 1597, εἶναι μέχρι τοῦδε ἄγνωστος ὡς βιβλιογράφος, οὐδὲ ἀναφέρεται ἐν τῷ ἐπὶ ἐσχάτων ἐκδοθέντι βιβλίῳ *Marie Vogel - Victor Garathausen Die griechischen Schreiber des Mittelalters.*

Παρὰ δὲ τῷ κ. Νικολάῳ Βλαχούλῃ, διευθυντῇ τοῦ ἐν Ἀρ- γοστολίῳ Σενοδοχείου τῶν Ξένων, εὑρηνται δύο κώδικες, οι ἔξης·

B'.

Περγ. 0,255×0,220. *Αιώνος XIII* (φ. 146).

Εὐαγγέλιον κατὰ τὰς ἀναγνώσεις.

Γέγραπται κατὰ δύο σελίδας καὶ κοσμεῖται ὑπὸ ἑγχρώμων ἀρχι- κῶν γραμμάτων καὶ ἴδιορρύθμων μικρῶν ἐπιτίτλων. Φέρει δὲ στά- χωσιν βυρσίνην μετὰ χρυσοῦ ἐπιτυπώματος ἐν τῷ μέσῳ.

Ἐν τέλει τοῦ κώδικος ἀναγινώσκονται τάδε· Δόξα σοι δὲ θεὸς ἀμήν· † Γεωργ' ἀναγνώστου σουδαρία (;)· † "Ἐτους ,εψεδ' ἰδ' ιδ'" (= 1422) Εὔχεσθαι καὶ μὴ καταράσθαι. Ἐν δὲ ἑγχρώ- μῳ παραφύλλῳ, προκακολημένῳ τῷ ξύλῳ τῆς σταχώσεως ἐν ἀρχῇ, χειρὶ τοῦ δεκάτου ὄγδου αἰῶνος ἑγράφησαν τάδε· : Τὸ παρῶν καὶ θήνων καὶ ἱερὸν ἔβανγγέλιων ὑπάρχη ἐμοῦ τοῦ εύτελοῦς διδμαντάκη ἐκ τῆς χῶρας τοῦ Μεγάλου Ρεύματος τῶν Ἀ- σωμάτων καὶ δεῖτης βουληθῆ ἀποξενόσι χορῆς θέλιμα ἐδι- κῶν μου ἔστω τοῦ ἀναθέματος ἐν ταντῷ κερῷ. Κατωτέρῳ

δὲ χειρὶ τοῦ δεκάτου ἑνάτου αἰῶνος Χειρόγραφον εἰς Μεμβράνην Εὐαγγέλιον εἰς περικοπὴν τεκμέρεται δεκάτης προχωρούστης (τὸ προχωρούστης ἐλληρ χειρὶ ἀντὶ τῆς διαγεγραμμένης λέξιας παρούστης) ἑκατονταετηρίδος, καταγόμενον ὃς ἐν τῇ ἄνω ἐπιγραφῇ ἔλαβον τοῦτο παρὰ Διονυσίου Φαραντάτου ἐκ τοῦ διῆμου Θηνιᾶς κατὰ τὸ ἔτος 1853. † νῦν δὲ ὑπάρχει ἐμοῦ τοῦ ὑπεσημειουμένου Χαραλάμπους Τσού.

Γεννατά

Ο Τσομαράτας, εἰς ὃν ἀνῆκε τὸ χειρόγραφον, εἶχεν ἀξίαν λόγου συλλογὴν κωδίκων καὶ ἀρχεῖον. Τοὺς δὲ κώδικας εἶχε, καθ' ἡ φάτνεται, ἀναγράψει ποτὲ ἐν ίδιῳ καταλόγῳ ὁ μακαρίτης καθηγητὴς Παναγιώτης Καπλανίδης. Εἰς τὸν κατάλογον δ' ἐκεῖνον, ὡς εἰκός, ἀναφέρεται τὸ ἐν τῷ προτελευταίῳ παραφύλλῳ τοῦ κώδικος σημείωμα τόδε· 'Ἄριθ. 89 τοῦ Καταλόγου Π. Καπλανίδου.

Γ'.

Περγ. 0,352×0,25. Αιλῶνος XII (φ. 272).

Βίοι καὶ μαρτύρια ἀγίων μηνῶν Σεπτεμβρίου, 'Οκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου κατ' ἐκλογὴν μετά τινων λόγων παγηγυρικῶν.

1 (φ. 2^a). Βίος ὁσίας Θεοδώρας τῇ; ἐν Ἀλεξανδρείᾳ (;). Ἄνω χειρὶ γεωτίρῃ· λάθος Θεοδόρας· 'Ἄρχ. (ἀκέφ.) . . . φασὶς πρὸς τοὺς ἀσκητικοὺς πόνους ὀλιγωρεῖν· ἀλλὰ καὶ οὕτω μᾶλλον ἀπαραλείπτως. Τέλ. (ἀτελὲς) χαῖρέτε αὐτῷ προσφωνή . . .

2 (φ. 3^a). Βίος ὁσίας Εὐφροσύνης. 'Ἄρχ. (ἀκέφ.) . . . τῶν μοναχῶν σχῆματος· παρ' ἐκείνου ἐπιζητεῖ καὶ δις γε πρόθυμος ἦν τὸ ζητούμενον ἐκπληροῦν.

3 (φ. 7^a). «Τῷ αὐτῷ μηνὶ καθ'. 'Ἐκ τοῦ βίου τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Κυριακοῦ τοῦ ἀγαχωρητοῦ καὶ τῆς ὁσίας μητρὸς, ἡμῶν Εὐδοξίας (;) τῆς ψαλτρίας».

4 (φ. 7^b). «'Ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τῆς μεγάλης Ἀρμενίας περὶ Ριψίμης καὶ Γαϊανῆς καὶ τῶν λοιπῶν παρθένων».

E.Y.D.T. K.T.I.
ΙΩΑΝΝΙΑ 2006

5 (φ. 116). «Μαρτύριον τῶν ἀγίων μαρτύρων Κυπριανοῦ καὶ τῆς παρθίνου Ἰουστίνης».

6 (φ. 23^a). «Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐκ τοῦ εἰς Κυπριανὸν καὶ Ἰουστίνην λόγου».

7 (φ. 246). «Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «Εἰς τὰς ἀγίας μάρτυρας Βερνίκην καὶ Ηροδόκην παρθένους καὶ Δόμναν τὴν μητέρα αὐτῶν».

8 (φ. 34^a). «Μαρτύριον τῆς ἀγίας ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Χαριτίνης».

9 (φ. 36^a). «Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Πελαγίας τῆς ἐν Ἀντιόχειᾳ ὁσίως ἀθλησάσης».

10 (φ. 40^b). «Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «Ἐγχώμιον εἰς τὴν ἀγίαν μάρτυρα καὶ παρθένον Πελαγίαν».

11 (φ. 45^b). «Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἀγώνες καὶ μερικὴ θαυμάτων διήγησις τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Παρασκευῆς».

12 (φ. 57^a). «Ἐκ τοῦ μαρτυρίου τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Ἀρέθα περὶ ἀγίων μαρτύρων γυναικῶν».

13 (φ. 60^a). «Ἐκ τοῦ βίου τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθραμίου περὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀνεψιᾶς».

14 (φ. 65^b). «Βίος καὶ πολιτεία καὶ μαρτύριον τῆς ἀγίας ὁσιομάρτυρος Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας».

15 (φ. 71^b). «Βίος καὶ πολιτεία καὶ μερικὴ θαυμάτων διήγησις τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Εὐφροσύνης τῆς νέας τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀσκησάσης· συγγραφεὶς παρὰ Νικηφόρου Καλλίστου τοῦ Ιωανθοπούλου».

16 (φ. 97^b). «Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἀσκησις τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Ματρώνης».

17 (φ. 111^a). «Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας καὶ ἀειμνήστου Θεοκτίστης τῆς Λεσβίας».

18 (φ. 118^a). «Ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἀγίου Ιωάννου τοῦ Ἐλεήμονος».

19 (φ. 118^b). «Μαρτύριον τῆς ἀγίας ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Αἰκατερίνης».

20 (φ. 128^b). «Ἐκ τοῦ βίου τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου τοῦ νέου περὶ γυναικός τινὸς Ἀννης καλουμένης».

- 21 (φ. 133^β). «Μαρτύριον τῆς ἀγίας Ἰνδόξου μεγαλομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Βαρθόρας».
- 22 (φ. 137^β). «Βίος καὶ πολιτεία τῆς ἀγίας καὶ Ἰνδόξου θαυματουργοῦ βασιλίδος Θεοφανοῦς».
- 23 (φ. 151^β). «Μαρτύριον τῆς ἀγίας μάρτυρος Ἰουλιανῆς τῆς ἐν Νικομηδείᾳ».
- 24 (φ. 156^β). «Μαρτύριον τῆς ἀγίας καὶ Ἰνδόξου μάρτυρος Ἀναστασίας».
- 25 (φ. 168^α). «Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἀθλησίς τῆς ἀγίας ὁσιομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Εὐγενίας καὶ τῶν ταύτης γονέων».
- 26 (φ. 182^α). «Ἐκ τοῦ μαρτυρίου τῶν ἀγίων Διεμυρίων περὶ Ἱνδη καὶ Δόμνας».
- 27 (φ. 189^α). «Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μελάνης τῆς Ρωμαίας».
- 28 (φ. 203^α). «Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας καὶ θαυματουργοῦ Θωμαΐδος».
- 29 (φ. 213^β). «Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Συγχλητικῆς συγγραφεὶς παρὰ τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας».
- 30 (φ. 237^β). «Βίος καὶ πολιτεία καὶ θαύματα τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Δομνίκας».
- 31 (φ. 245^β). «Μαρτύριον τῆς ἀγίας μάρτυρος Τατιανῆς».
- 32 (φ. 258^β). «Βίος τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Ζένης».
- 33 (φ. 265^β). «Ἐκ τοῦ βίου τῆς ἀγίας Θεοδώρας τῆς βασιλισσῆς».
- 34 (φ. 268^α). Γρηγορέου τοῦ Θεολόγου «Ἐπιτάφιος εἰς Γοργονίαν τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφήν». Τέλ. (κολ.)· δᾶλλ' οἶον με μικροῦ τῶν ἔκεινης παρέδραμεν . . .

Ο κῶδιξ γέγραπται κατὰ δύο σελίδας. Ἐν ἀρχῇ ἔκάστου βίου κομψὸν μικρὸν ἐπίτιτλον ἐρυθρὸν καὶ μέλαν ἢ ἀπλῶς ἐρυθρὸν καὶ ἐρυθρὸν ἀρχικὸν γράμμα. Ἐν δὲ τοῖς φύλλοις δύον ἀρχεται νέος βίος σημειοῦνται κάτω ἐν τῷ φα τὰ φύλλα δσα καταλαμβάνει (φύλ β., φύλλα ίγ, φύλλα κβ κτλ.). δι' ἐρυθρᾶς

γραφῆς. "Ἄνω ἐν τῇ ὥᾳ παλαιά ἀριθμησίς κατὰ φύλλα β'-γ'· Ἐν ἀρχῇ ἑκάστου τετραδίου σημείωσις τοῦ ἀριθμοῦ παλαιά ἐν τῇ ἄνω ὥᾳ δεξιά· δμοίως δὲ σημειοῦται ἐν τέλει ἑκάστου τετραδίου ἐν τῇ κάτῳ ὥᾳ πρὸς τῇ φάχει ὁ ἀριθμὸς τοῦ περατουμένου τετραδίου.

'Ἐν φ. 1^ο ἀυστρά λείψανα Πίνακος περιεχομένων, ἔρυθροις γράμμασι γεγραμμένου, οὐ συνέχεια, ἀτελής μένουσα, σώζεται σήμερον ἐν φ. 1^ο.

'Ἐν φ. 1^ο χειρὶ νεωτάτῃ· 'Ἄρ. 91 τοῦ Καταλόγου Π. Καπλανίδου, ἐπὶ δὲ τοῦ ἀποτετριμμένου Πίνακος ἀνάξια λόγου νεώτατα σημειώματα. 'Ἐν δὲ φ. 272^ο νεωτέρᾳ χειρὶ· 'Ἐκ τῶν τῆς Ἱερᾶς καὶ θείας μονῆς τῶν Ὁμαλῶν κεκλιμένης ἀγίας Ἱερουσαλήμ. 'Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ φύλλῳ πλαγίως κατὰ τὴν φάχιν· 'Τὸ παρὸν βιβλίον ἡπάρχει τῆς Ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τοῦ ἀγίου Γερασίμου Ὁμαλῶν. 'Ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς σταχώσεως· 1808 Ἰουλίου 10. Τῷ πανάγιωτατο λογιωτάτῳ ἐν μέρδιμονάχοις κυρίῳ κυρίῳ ἀνανασίῳ είγμα... τοῦ ἀγίου Νικολάου εἰς τὰ Μαυταίρα.

'Ως ἐξάγεται ἐκ τοῦ περὶ τοῦ Καταλόγου Π. Καπλανίδου σημειώματος, καὶ τούτου τοῦ κώδικος κτήτωρ ὑπῆρξε πρὸ τοῦ N. Βλαχούλη ὁ Τσημαράτος.